

Nr 5.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om särskild automobils katt, m. m.; given Stockholms slott den 3 januari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning om särskild automobils katt;
- 2) förordning om tilläggsskatt å bensin;
- 3) förordning om tillfällig skatt å bensin, som finnes i riket den 1 mars 1948; samt
- 4) förordning om tilläggsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
förordning om särskild automobilskatt.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

För personautomobil eller motorcykel, avsedd för personbefordran, som efter vad därom är särskilt stadgat blivit här i riket registrerad skall — utöver automobilskatt varom förmäles i förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt — till staten erläggas särskild automobilskatt enligt vad i denna förordning sägs.

2 §.

Från skatteplikt enligt denna förordning undantagas personautomobiler och motorcyklar, som avses i 1 § tredje stycket eller 2 § förordningen om automobilskatt. Från skatteplikt undantagas vidare motorcyklar utan bivagn, därest tjänstevikten icke överstiger 75 kilogram.

3 §.

Särskild automobilskatt skall utgöras för tiden den 1 mars 1948—den 28 februari 1949.

4 §.

Skatteplikt enligt denna förordning föreligger för sådant fordon av förut angivet slag, som den 1 mars 1948 är införd i automobilregister. I övrigt skola i fråga om tidpunkten för inträdande och upphörande av skatteplikt enligt denna förordning bestämmelserna i 3 § förordningen om automobilskatt äga motsvarande tillämpning.

5 §.

Skattskyldig enligt denna förordning är den, som den 1 mars 1948 är eller bör vara i automobilregister antecknad såsom ägare av fordonet, eller, om fordonet under den i 3 § angivna tiden första gången registreras, den som därvid antecknas såsom fordonets ägare.

Skall med tillämpning av vad nu är sagt skattskyldighet för fordonet åvila flera såsom samfällt ägare, svare de för skattens utgörande en för alla och alla för en.

6 §.

1 mom. För personautomobil utgår särskild automobilskatt för tid, som i 3 § avses, med nedan angivna, i förhållande till automobilens tjänstevikt fastställda belopp, nämligen:

Personautomobilens tjänstevikt kg	Särskild automobilskatt kr	Personautomobilens tjänstevikt kg	Särskild automobilskatt kr
högst 800	50	1 901—2 000	640
801— 900	100	2 001—2 100	740
901—1 000	130	2 101—2 200	850
1 001—1 100	160	2 201—2 300	970
1 101—1 200	190	2 301—2 400	1 100
1 201—1 300	220	2 401—2 500	1 240
1 301—1 400	250	2 501—2 600	1 390
1 401—1 500	290	2 601—2 700	1 550
1 501—1 600	340	2 701—2 800	1 720
1 601—1 700	400	2 801—2 900	1 900
1 701—1 800	470	över 2 900	2 090
1 801—1 900	550		

2 mom. För motorecykel, avsedd för personbefordran, utgår särskild automobilskatt för tid, som i 3 § avses, med 25 kronor, om motorecykeln icke är försedd med bivagn och dess tjänstevikt överstiger 75 kilogram, samt med 40 kronor om motorecykeln är försedd med bivagn.

7 §.

Inträder eller upphör skatteplikt enligt denna förordning under den i 3 § angivna tiden, skall särskild automobilskatt utgå med belopp, motsvarande vad av hela denna skatt belöper å den eller de kalendermånader skatteplikten gäller.

Ändras fordonets beskaffenhet under den i 3 § angivna tiden, skall därav föranledd höjning av skatten beräknas från och med den kalendermånad, under vilken ändringen skett. Av enahanda anledning föranledd sänkning av skatten beräknas från och med nästföljande kalendermånad.

8 §.

Vad i 7 § första och andra styckena, 9—14 samt 15—17 §§ förordningen om automobilskatt finnes stadgat skall äga motsvarande tillämpning med avseende å skatt enligt denna förordning.

9 §.

Erforderliga föreskrifter rörande inbetalning och indrivning av särskild automobilskatt, så ock de närmare föreskrifter i övrigt, som erfordras för tillämpning av denna förordning, meddelas av Konungen.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag
till
förordning om tilläggsskatt å bensin.

Härigenom förordnas, att för bensin, som till riket införes eller här tillverkas, skall — utöver skatt varom förmåles i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit — till staten erläggas tilläggsskatt med 20 öre för liter; och skola de i nämnda förordning meddelade bestämmelserna rörande skatt å bensin tillämpas jämväl i fråga om sålunda utgående tilläggsskatt.

—————

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 1948.

—————

Förslag
till
**förordning om tillfällig skatt å bensin, som finnes i riket
den 1 mars 1948.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

För bensin, som den 1 mars 1948 klockan 6 f. m. finnes i riket, skall i den ordning nedan sägs till staten erläggas skatt med 20 öre för liter.

Är bensin blandad med annan vara, skall vid skattskyldighetens bestämmande hänsyn tagas till den myckenhet, varmed bensin ingår i blandningen.

2 §.

1 mom. Skyldighet att erlägga skatt enligt denna förordning åligger, där ej annat föranledes av vad nedan i 2 mom. eller i 9 § stadgas, den som vid den i 1 § angivna tidpunkten innehar bensin till myckenhet överstigande 200 liter.

2 mom. Från skattskyldighet enligt denna förordning är kronan befriad.

Skatt enligt denna förordning utgår icke för bensin, som tillverkats inom riket och som vid den i 1 § angivna tidpunkten ännu icke utlämnats från tillverkningsstället.

3 §.

Envar enligt denna förordning skattskyldig skall senast den 1 april 1948 på heder och samvete avgiva deklARATION rörande den myckenhet bensin, han vid den i 1 § angivna tidpunkten innehade, varvid tillika skall angivas den plats, där bensinen då förvarades.

Deklaration skall avgivas till länsstyrelsen i det län, där den skattskyldige författningsenligt är eller bör vara mantalsskriven, eller, om han avlidit, senast varit eller bort vara mantalsskriven,

eller där vederbörande styrelse eller förvaltning har sitt säte eller sysselman eller ombud är bosatt,

eller i fall, då nämnda regler ej äga tillämpning, i det län, där den med deklARATIONEN avsedda bensinen huvudsakligen finnes vid den i 1 § angivna tidpunkten.

4 §.

1 mom. Det åligger länsstyrelse att övervaka, att deklARATIONER inkomma från alla uppgiftsskyldiga och att avgivna deklARATIONER äro fullständiga och riktiga, därvid särskilt bör tillses, att envar, som idkar handel med eldfarliga oljor av första klassen, fullgjort honom åliggande deklARATIONSSKYLDIGHET. Den, som icke avgivit deklARATION men kan antagas vara deklARATIONSPLIKTIG eller som avgivit ofullständig deklARATION, må föreläggas att inom viss tid inkomma med deklARATION eller med erforderliga uppgifter.

2 mom. Finner länsstyrelse för behörig påföring av skatt nödigt, att granskning av den skattskyldiges bokföring eller undersökning av dennes ineliggande lager av bensin verkställas, bör länsstyrelsen föranstalta om sådan granskning eller undersökning; och äger länsstyrelsen därvid, i mån av behov, anlita biträde av sakkunnig.

Det åligger skattskyldig att för sådan undersökning bereda länsstyrelse eller av länsstyrelse förordnad person tillträde till handels-, fabriks- eller annan upplagslokal samt att för granskning tillhandahålla sin bokföring och därtill hörande handlingar.

Arvode till sakkunnig bestämmes av länsstyrelse och skall jämte annan kostnad för undersökning eller granskning, som i detta mom. sägs, bestridas av medel, som enligt denna förordning inflyta till statsverket.

3 mom. Kungl. Maj:t må ock förordna om granskning av deklARATIONER och eljest inhämtade uppgifter. Av Kungl. Maj:t förordnad granskningsman äger jämväl taga del av skattskyldigs bokföring och verkställa undersökning av dennes ineliggande lager av bensin på sätt i 2 mom. stadgas.

Kostnad för granskning, varom Kungl. Maj:t förordnat, bestrides av medel, som i 2 mom. sägs.

5 §.

Länsstyrelse åligger att på grund av inkomna deklARATIONER och eljest inhämtade uppgifter i särskild längd förteckna dem, som avgivit deklARATION, samt fastställa den myckenhet bensin, för vilken skatt skall erläggas enligt denna förordning, ävensom därå belöpande skatt.

6 §.

Så snart ske kan skall till envar skattskyldig i rekommenderat brev med allmänna posten översändas utdrag av längden, såvitt honom angår, tillika med underrättelse om tid och sätt för skattens erläggande samt vad den skattskyldige har att iakttaga, om han vill överklaga länsstyrelsens beslut eller eljest söka befrielse från påförd skatt.

7 §.

Har någon i deklaration eller annan uppgift, som enligt denna förordning avgivits, lämnat oriktigt meddelande, eller har uppgiftspliktig underlåtit avlämna deklaration eller infordrad upplysning, och har därav föranletts, att skatt icke blivit honom påförd eller blivit påförd till för lågt belopp, skall skatt påföras den skattskyldige till belopp, som genom berörda förfarande eller underlåtenhet undandragits.

Efterbeskattning må ej ske senare än år 1953.

8 §.

1 mom. Förmenas länsstyrelse hava vid påförande av skatt förfarit oriktigt, må besvär anföras hos kammarrätten.

Den, som vill anföra besvär över honom enligt denna förordning påförd skatt, åligger att inom natt och år efter det skatten blivit honom avfordrad ingiva besvären till länsstyrelsen i det län, där skatten påförts, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke upptagas till prövning; dock må icke den omständigheten, att besvären i stället för till länsstyrelsen ingivits till kammarrätten, utgöra hinder för deras upptagande till prövning, därest besvären dit inkommit före utgången av den stadgade besvärstiden. I sådant fall skola besvären av kammarrätten omedelbart överlämnas till länsstyrelsen för vidare behandling på sätt i 2 mom. sägs.

2 mom. Sedan vid besvären fogats de handlingar, på vilka överklagade beslutet grundats, ävensom utdrag av längden, i vad den klagande angår, har länsstyrelsen att skyndsamt till kammarrätten översända samtliga handlingar med de upplysningar och erinringar besvären anses påkalla.

9 §.

Visar skattskyldig, att bensin, som han innehaft vid den i 1 § angivna tidpunkten, levererats till annan, och grundar sig leveransen på försäljningsavtal, som slutits före denna förordnings ikraftträdande, äger Kungl. Maj:t, där den skattskyldige icke på grund av förbehåll i försäljningsavtalet eller eljest är berättigad att hos köparen uttaga skatten, bestämma att skattskyldigheten skall åligga köparen eller, då skäl därtill äro, medgiva befrielse från eller återbäring av skatten.

Ansökan om sådan befrielse eller återbäring skall ingivas inom natt och år efter det skatt avfordrats vederbörande.

10 §.

Angående restitution av skatt, som i denna förordning avses, skola bestämmelserna i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit äga motsvarande tillämpning.

11 §.

Granskning av deklARATIONER, som enligt denna förordning avgivits, må ej verkställas av annan än länsstyrelse eller jämlikt 4 § 3 mom. förordnad person.

Deklarationerna skola tillhandahållas de ämbets- och tjänstemän, som i och för sin befattning böra därav erhålla del. I övrigt må deklARATION icke vara för någon tillgänglig, utan att den, som avgivit deklARATIONEN, medgivit dess offentliggörande; dock må deklARATIONER, på sätt Kungl. Maj:t förordnar, för statistisk bearbetning utlämnas till ämbetsmyndighet eller tjänsteman, åt vilken Kungl. Maj:t uppdrager utförandet av sådan bearbetning.

Deklarationerna skola med de undantag, vartill stadgandena i nästföregående stycke föranleda, hos länsstyrelsen förvaras intill utgången av år 1953, varefter deklARATIONERNA skola förstöras.

12 §.

Den, som underlåter att inom föreskriven tid avlämna deklARATION, straffes med dagsböter; och må länsstyrelsen förelägga den uppgiftspliktige lämpligt vite.

13 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklARATION lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

14 §.

1 mom. Tjänsteman, vilken på grund av sin befattning med ärende, som i denna förordning avses, erhållit del av deklARATION eller skattskyldigs bokföring, må ej i vidare mån än hans tjänsteutövning fordrar yppa vare sig innehållet i sådan deklARATION eller skattskyldigs affärsförhållande, varom han därvid erhållit kännedom. Den häremot bryter vare underkastad ansvar såsom för tjänstefel. Gör annan än tjänsteman sig skyldig till förseelse, som nu sagts, straffes med dagsböter.

2 mom. Den, som på grund av sådant förordnande om statistisk bearbetning av deklARATIONER, som i 11 § sägs, erhållit del av deklARATION, må ej utom tjänsten yppa något av deklARATIONENS innehåll. Vid överträdelse härav vare den skyldige förfallen till ansvar, som i 1 mom. stadgas.

15 §.

Länsstyrelse äger fälla till utgivande av vite enligt 12 §.

Åtal för förseelse, som i 12 eller 14 § omförmäles, skall anhängiggöras vid allmän domstol.

16 §.

Böter och viten, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

17 §.

Bestämmelser rörande uppbörd av skatt, som i denna förordning avses, så ock de närmare föreskrifter, som eljest erfordras för tillämpning av denna förordning, meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag

till

förordning om tilläggsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor.

Härigenom förordnas, att för brännoljor, som avses i förordningen den 3 maj 1935 (nr 142) angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor, skall — utöver skatt enligt nämnda förordning — till staten erläggas tilläggsskatt med 15 öre för liter; och skola de i nämnda förordning meddelade bestämmelserna tillämpas jämväl i fråga om sålunda utgående tilläggsskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 1948.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations- och folkhushållningsdepartementen *fråga om skärpt beskattning av motorfordon och drivmedel till sådana fordon*. Föredraganden anför därvid följande.

Inledning.

Såsom framgår av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (se Inkomster å driftbudgeten s. 32) anförde jag vid behandling av frågan om beräkningen av statsverkets inkomster för budgetåret 1948/49, att av mig jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade utredningsmän — 1947 års konsumtionsskatteberedning — i skrivelse den 20 december 1947 framlagt vissa förslag rörande höjda indirekta skatter m. m. I samband därmed uttalade jag att de skattehöjningar m. m., beträffande vilka jag — med utgångspunkt från vad majoriteten inom beredningen förordat — ämnade föreslå proposition till riksdagen, vore beräknade att medföra en sammanlagd inkomstökning av i runt tal 400 miljoner kronor för år. Sedan jag härefter erinrat om att beredningens undersökningar ännu icke slutförts, förordade jag — i avvaktan på resultatet av de fortsatta undersökningarna — att den sammanlagda merinkomsten av skattehöjningarna tills vidare beräknades till sammanlagt 500 miljoner kronor; och enligt vad jag i anslutning därtill framhöll borde inkomstökningarna å nyssnämnda belopp preliminärt redovisas under två närmare angivna inkomsttitlar i riksstatsförslaget.

Av statsverkspropositionen framgår vidare, att de nu berörda inkomstökningarna skulle — på sätt jämväl beredningen föreslagit — ernås bl. a. genom en särskild fordons- och drivmedelsbeskattning. Innan jag går närmare in på dessa speciella förslag anser jag mig i detta sammanhang böra lämna en mera fullständig översikt över innehållet i beredningens skrivelse den 20 december 1947.

1947 års konsumtionsskatteberednings förslag till skärpning av den indirekta beskattningen.

Såsom jag redan i statsverkspropositionen antytt erhöll jag i statsrådet den 28 november 1947 Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla högst sju sakkunniga att inom finansdepartementet biträda med utredning av frågan rörande skärpning av den indirekta beskattningen. I mitt anförande till statsrådsprotokollet vid utverkandet av detta bemyndigande erinrades om att jag redan i samband med att principförslagen om folkpensioner och kontanta barnbidrag utformades våren 1946 framhöll, att stora svårigheter komme att föreligga under budgetåret 1948/49 att få balans på driftbudgeten om man dessförinnan önskade slopa omsättningsskatten. Även i propositionen nr 312 vid 1947 års riksdag angående komplettering av rikstatsförslaget för budgetåret 1947/48 betonades att, trots att ett relativt stort överskott kunde beräknas för budgetåret 1947/48, det dock skulle komma att erbjuda svårigheter när det gällde att få till stånd en balanserad driftbudget för 1948/49. Orsaken härtill vore den betydande utgiftsökning för statsverket som de förhöjda folkpensionerna och de kontanta barnbidragen medförde från och med år 1948.

Sedan jag därjämte framhållit, att man vid tidigare tillfällen ansett sig kunna överväga att genomföra de stora sociala reformerna och vidta de såsom önskvärda ansedda skattesänkningarna även om därigenom en underbalansering måste ske under något övergångsår, d. v. s. i första hand under budgetåret 1948/49, anförde jag ytterligare följande:

I rådande läge kan det emellertid icke anses försvarligt att ens under en kortare tid ha en underbalanserad driftbudget. Utgångspunkten för höstens budgetbehandling har därför varit, att driftbudgeten skall balanseras och att en dylik balansering skall åstadkommas utan nya skatter.

Läget påkallar emellertid åtgärder som leda till en uppsugning och sterilisering av köpkraft. Härvid kunna olika vägar ifrågakomma. En ökning av det frivilliga sparandet framstår såsom mycket angelägen, och åtgärder ha redan vidtagits för att främja en dylik utveckling. Ytterligare förslag i ämnet äro under utarbetande. Det är dock icke möjligt att arbeta endast på denna linje utan även andra medel måste övervägas. Härvid synes främst böra ifrågakomma en överbalansering av budgeten. Den överbalansering som bör eftersträvas är icke möjlig att nå endast genom en nedskärning av statens utgifter. Detta skulle nämligen förutsätta ett uppskov med folkpensionsreformen eller de nya barnbidragen vilket icke synes kunna ifrågakomma. Det blir i stället nödvändigt att söka öka inkomsterna genom nya skatter. De skatteintäkter, som sålunda ytterligare kunna ernås, böra icke få användas för att täcka löpande statsutgifter. Skattesänkningarna borde täcka utgifterna på kapitalbudgeten. Detta skulle innebära, att under nästa budgetår någon statlig nyupplåning icke skulle behöva ifrågakomma utan även investeringarna finansieras genom skatteintäkter.

De skattesänkningar, som sålunda måste övervägas, torde böra avse olika slag av indirekta skatter. Beträffande denna beskattning kan jag icke förorda en beskattning av livsmedel och vissa andra oumbärliga varor.

Den skärpning av konsumtionsskatterna, som framstår såsom nödvändig, bör därför i huvudsak avse endast mera umbärliga varor. För att skatteintäkterna skola bli av erforderlig omfattning torde det vara nödvändigt, att skattehöjningarna komma att beröra ett flertal områden och vidare böra skatteskräpningarna utformas så, att de komma att beröra konsumtionen inom olika samhällsgrupper.

De skatteökningar, som sålunda i nuvarande läge måste övervägas, böra genomföras snarast. Förslag bör därför föreläggas riksdagen vid tidigast möjliga tidpunkt. Inom finansdepartementet ha under den senaste tiden utförts utredningar av rent teknisk natur rörande vissa skatteskräpningar. Ståndpunkt måste inom den närmaste tiden tas såväl till den mera allmänna frågan om skatteskräpningarnas omfattning som till de problem, som sammanhånga med utformningen av konkreta skatteförslag. Dessa problem synas lämpligen böra bli föremål för behandling inom en särskild beredning med representanter för riksdagen. Såsom underlag för beredningens arbete torde i främsta rummet kunna tjäna de redan utförda undersökningarna. Beredningen torde icke behöva utforma skatteförslagen i detalj utan endast föreslå inom vilka områden en skärpt beskattning bör ifrågakomma samt skattehöjningarnas storleksordning.

Med stöd av förenämnda bemyndigande har jag den 3 december 1947 tillkallat ledamoten av riksdagens andra kammare, direktören N. T. Henriksson, byråchefen i finansdepartementet, hovrättsrådet H. V. Nitelius, ledamoten av riksdagens andra kammare, redaktören G. A. Olsson, ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren O. E. Sandberg, ledamoten av riksdagens första kammare, lektorn H. L. E. Sjödahl, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren S. J. Vigelsbo samt ledamoten av riksdagens första kammare, sekreteraren L. G. Öhman med uppdrag att såsom sakkunniga inom finansdepartementet biträda med utredning av frågan rörande skärpning av den indirekta beskattningen. Tillika har jag uppdragit åt Olsson att i egenskap av ordförande leda de sakkunnigas arbete.

I sin skrivelse den 20 december 1947 har *konsumtionsskatteberedningen* till en början erinrat om att enligt vad i direktiven anförts eventuella ändringar i den indirekta beskattningen borde föreläggas 1948 års riksdag vid tidigast möjliga tidpunkt. Med hänsyn härtill hade beredningen — ehuru utredningsarbetet ännu icke slutförts — ansett sig redan på ett tidigt stadium böra framlägga vissa förslag till skärpt skattelagstiftning, vilka förslag enligt beredningens mening kunde antagas medföra en ökning av statsverkets intäkter under innevarande och nästkommande budgetår.

Beredningen har härefter anført att innan beredningen ginge närmare in på ifrågavarande förslag beredningen funnit sig böra behandla vissa därmed sammanhängande frågor av mera allmän räckvidd. I sådant hänseende har beredningen anført.

Enligt beredningens mening är det uppenbart, att — såsom i direktiven understrukits — det nuvarande läget påkallar åtgärder som leda till en uppsugning och sterilisering av köpkraft. Beredningen kan jämväl ansluta sig till vad i direktiven anförts därom att en dylik uppsugning och sterilisering

av köpkraften syntes kunna vinnas bland annat genom en sådan överbalansering av budgeten som åstadkommes genom ökad beskattning.

Vad härefter angår frågan i vilken omfattning skatteökningar nu böra vidtagas har i direktiven uttalats, att skatteökningarna borde täcka utgifterna på kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49. Enligt vad från finansdepartementet under hand inhämtats kan det antagas, att nämnda utgifter komma att i statsverkspropositionen till 1948 års riksdag upptagas till ett beräknat belopp av omkring 500 miljoner kronor.

Det åt beredningen lämnade utredningsuppdraget torde följaktligen kunna preciseras på så sätt, att beredningen skall söka framlägga förslag till skatteskärpningar av sådan storleksordning, att statsverket genom dessa skärpningar tillföres intäkter i form av skatter för budgetåret 1948/49 med — utöver vad eljest beräknats inflyta — ytterligare omkring 500 miljoner kronor.

Av direktiven framgår vidare, att de skatteskärpningar, som nu måste övervägas, skola avse olika slag av indirekta skatter. Genom den begränsning av utredningsuppdraget, som sålunda fastställts i direktiven, har beredningen funnit sig sakna anledning att nu diskutera sådana mera allmänna eller principiella synpunkter som kunna läggas på den statliga beskattningen överhuvud taget. I enlighet härmed har beredningen icke ansett det motiverat att i detta sammanhang upptaga till förnyad diskussion den vid 1947 års riksdag behandlade frågan om uttagande av en engångsskatt å större förmögenheter. Även i övrigt synes spörsmålet om den riktiga avvägningen mellan direkt och indirekt beskattning ligga helt utanför beredningens uppdrag. Med dessa uttalanden har beredningen velat uttryckligen fastslå den begränsning som uppställts med avseende å omfattningen av utredningsarbetet.

Jämväl såvitt angår den indirekta beskattningen ha vissa riktlinjer uppdragits i direktiven. Enligt vad däri anförts kunde en beskattning av livsmedel och vissa andra oundgängliga varor icke förordas; och den skärpning av konsumtionsskatterna, som framstode såsom nödvändig, borde därför i huvudsak avse endast mera oundgängliga varor. Redan med hänsyn härtill har beredningen ansett frågan om återinförande av den allmänna omsättningskatten, som ju skulle drabba livsmedel och andra i hög grad oundgängliga varor, icke böra upptagas till förnyad diskussion. Beredningen har följaktligen lämnat denna fråga helt åsido.

Beträffande utformningen i övrigt av den skärpta indirekta beskattningen vill beredningen ytterligare hänvisa till vad i direktiven anförts därom, att det syntes nödvändigt — för att skatteintäkterna skulle bli av erforderlig omfattning — att skärpningarna av den indirekta beskattningen komme att beröra ett flertal områden och att skärpningarna utformades på sådant sätt att de komme att beröra konsumtionen inom olika samhällsgrupper.

Under hänvisning härtill har inom beredningen gjorts gällande, att ett fullföljande av den här återgivna tankegången i direktiven borde leda till att en allmän varuskatt i produktionsstadiet övervägdes; dock att från denna skatt borde av praktiska skäl undantagas jordbrukets produkter. Emellertid är beredningen av den uppfattningen, att en undersökning enligt denna linje skulle bli förhållandevis omfattande och komma att taga lång tid i anspråk. En dylik skatt skulle även komma att träffa oundgängliga varor i stor utsträckning, varför en utredning härom knappast skulle ligga inom ramen för beredningens uppdrag. På grund härav har beredningen icke ansett sig böra ingå på en närmare prövning av det sålunda väckta spörsmålet.

Beredningen har i stället inriktat sitt arbete på att genom undersökningar av olika varugrupper, varuområden och särskilda inkomstitlar i statsverkets driftbudget utröna, i vilka hänseenden en skärpt indirekt beskattning — avsedd att under en mera begränsad tidsperiod bidra till överbalansering av budgeten — bör genomföras. Vid dessa undersökningar har beredningen utnyttjat bl. a. inom finansdepartementet befintligt utredningsmaterial, vilket överlämnats till beredningen. Därjämte har beredningen eller dess sekretariat haft överläggningar med myndigheter och företag som beröras av den ifrågasatta skärpta beskattningen, och representanter för vissa branscher ha beretts tillfälle att framföra sina synpunkter på de problem som avhandlats inom beredningen.

Ehuru beredningen — såsom förut omnämnts — ännu icke slutfört sina undersökningar, anser beredningen sig likväl redan i detta sammanhang böra meddela, att såvitt beredningen nu kan bedöma, det icke synes utslutet att — inom ramen för beredningens uppdrag — förslag kunna framläggas till skatteskärpningar av sådan storleksordning att, därest förslagen genomföras, skatteintäkterna för budgetåret 1948/49 härigenom komma att ökas med omkring 500 miljoner kronor och sålunda uppgå till samma belopp som kapitalbudgetens beräknade slutsumma. Skulle emellertid de fortsatta undersökningarna utvisa, att en skärpt indirekt beskattning i den omfattning som förut angivits icke är praktiskt genomförbar vill beredningen erinra om att den utvägen självfallet står till buds att genom upplånning täcka eventuellt underskott å kapitalbudgeten.

I anslutning till det nu anförda må omnämnas, att inom beredningen diskuterats, huruvida icke en större effekt av de ifrågasatta skatteskärpningarna skulle kunna uppnås, därest de härigenom uppkommande inkomstökningarna för statsverket helt steriliserades under de närmaste åren och att kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49 i stället — liksom tidigare skett — finansierades lånevägen. Beredningen har dock ansett ett ståndpunktstagande till detta spörsmål falla utanför beredningens uppdrag, varför beredningen icke ingått på en närmare granskning av hithörande problem.

Vad härefter angår resultaten av de utav beredningen verkställda undersökningarna har beredningen redovisat desamma i en i skrivelsen intagen förteckning över sådana varor, varugrupper eller inkomstitlar, beträffande vilka det enligt beredningens mening vore motiverat att genomföra en skärpt beskattning. I förteckningen har beredningen upptagit följande förslag och uttalanden.

1) *Tobaksvaror.* Beredningen tillstyrker en skärpning av tobaksskatten på så sätt, att följande skattesatser för inom riket tillverkade tobaksvaror höjas, nämligen för cigarrer från 0,8 till 2,0 öre, för cigarrecigarretter från 0,4 till 1,0 öre och för cigarretter från 0,2 till 0,45 öre, allt per styck, samt för röktobak från 1,50 till 2,75 kronor, för tuggtobak från 1,00 till 2,00 kronor och för snus från 0,75 till 1,00 krona, allt per kilogram. Därjämte föreslås en höjning av styckeskatten för importerade cigarretter från 1,3 till 1,7 öre per styck. Genom dessa höjningar torde statsverkets inkomster av tobaksbeskattningen komma att ökas med omkring 50 miljoner kronor för år räknat.

2) *Spritdrycker.* Enligt beredningen bör omsättningsskattens grundavgift höjas med 2 kronor för liter eller alltså från 7 till 9 kronor för liter. Inkomstökningen kan beräknas till omkring 50 miljoner kronor för år räknat.

3) *Vin*. Beredningen anser, att omsättningsskatten för vin bör skäras på så sätt att *dels* omsättningsskattens procentavgift höjes från 50 till 60 procent och *dels* minimiavgifterna för omsättningsskatten å sådant vin, vars alkoholhalt överstiger 14 volymprocent (starkvin), höjas från två kronor till tre kronor för helbutelj, innehållande 66 å 70 centiliter, från en krona till en krona 50 öre för halvbutelj, innehållande 33 å 35 centiliter, samt från tre kronor till fyra kronor 50 öre för liter i fall, då vinet tillhandahålles i buteljer av andra storlekar. Den inkomstökning som härigenom torde uppkomma beräknas till omkring 6 miljoner kronor per år.

4) *Maltdrycker*. Beredningen förordar en skattehöjning med 9 öre per liter för maltdrycker av andra klassen eller alltså från 30 till 39 öre per liter samt med 18 öre per liter för maltdrycker av tredje klassen eller alltså från 54 till 72 öre per liter. Ökningen i skatteintäkterna beräknas till omkring 8 miljoner kronor per år.

Därjämte anser beredningen, att jämväl maltdrycker av första klassen, vilka hittills varit skattefria, böra i viss utsträckning (såvitt angår malt-dricka och lagrat svagdricka) göras till föremål för beskattning; och skatten härutinnan föreslås utgå med 18 öre per liter. En beskattning av maltdrycker av första klassen torde medföra skatteintäkter för statsverket å omkring en miljon kronor per år.

5) *Läskedrycker*. En skatteskärpning med 6 öre per liter eller alltså från 12 till 18 öre per liter föreslås. Skatteökningen antages uppgå till omkring 7 miljoner kronor för år.

6) *Nöjesskatten*. Beredningen föreslår att nöjesskatten för biografföreställningar höjes från 15 till 30 procent för den del av biljettpriset som icke överstiger en krona samt från 30 till 45 procent å återstoden av biljettpriset. De ökade skatteintäkter, som i följd härav kunna antagas uppkomma, beräknas till omkring 25 miljoner kronor per år. Detta skattebelopp bör i sin helhet inflyta till statsverket.

7) *Varuskatten*. Beredningen förordar följande skatteskärpningar, som beröra varor för vilka varuskatt utgår, nämligen

a) Skattesatsen för choklad- och konfityrvaror, som för närvarande utgör 40 procent av tillverkningsvärdet, höjes till 60 procent. En dylik höjning torde enligt beredningens beräkningar komma att medföra en inkomstökning med 30 miljoner kronor för år.

b) Skattesatsen för kemisk-tekniska preparat höjes från 20 till 75 procent såvitt angår preparat för nagelbehandling samt preparat för behandling av ögonhår och ögonbryn samt från 20 till 40 procent beträffande parfymer, hårvatten och därmed jämförliga preparat. Skattesatsen för essenser och extrakter, avsedda för beredning av alkoholhaltiga drycker, höjes från 75 till 100 procent. Dessa höjningar torde föranleda ökade statsinkomster med omkring 3,5 miljoner kronor.

8) *Beskattningen av motorfordon och drivmedel till dessa fordon*. Vid sina överväganden om skärpning av den indirekta beskattningen har beredningen icke kunnat underlåta att upptaga till prövning jämväl frågan om ökad beskattning av motorfordon och drivmedel till dessa fordon. Ehuruberedningen är medveten om att en skärpt beskattning i dessa hänseenden — i motsats till de i det föregående tillstyrkta skatteskärpningarna — i viss mån kan komma att drabba även icke umbärliga varor ävensom att en beskattning av motortrafiken givetvis kommer att få återverkningar på stora delar av näringslivet, har beredningen likväl ansett sig böra framlägga förslag till skatteskärpningar på förevarande område.

I enlighet härmed föreslår beredningen att följande åtgärder vidtagas:

a) En särskild skatt på *person*automobiler uttages för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949. Alternativt torde kunna övervägas att införa denna särskilda skatt redan från och med den 1 april 1948. I fråga om skattens storlek ha inom beredningen övervägts olika lösningar. Vid prövning av denna fråga har inom beredningen särskilt understrukits, att då de lättare personbilarna förbrukade förhållandevis mindre bensin än tyngre personbilar, skatten borde utformas på sådant sätt, att i den mån så vore möjligt en övergång skedde från tyngre till lättare personbilar. Beredningen har därjämte funnit en hårdare beskattning av tyngre personbilar motiverad även med hänsyn därtill, att i den mån personbilar kunna anses vara av mera lyxartat slag, sådana personbilar förekomma framför allt i de tyngre viktklasserna. Beredningen har stannat för att i fråga om personbilar föreslå, att skärpningen av fordonsbeskattningen genomföres i huvudsaklig överensstämmelse med det föreslag som angives i nedanstående tablå:

Viktklass kg	Antalet person- bilar 1/4 1947	Fordonsskatt			Viktklass kg	Antalet person- bilar 1/4 1947	Fordonsskatt		
		gällan- de skatt	före- slagen särskild skatt	summa			gällan- de skatt	före- slagen särskild skatt	summa
högst 800	1 208	70	50	120	1 901—2 000	1 688	290	640	930
801— 900	23 889		100	170	2 001—2 100	617	310	740	1 050
901—1 000	14 330	90	130	220	2 101—2 200	354	330	850	1 180
1 001—1 100	7 727	110	160	270	2 201—2 300	253	350	970	1 320
1 101—1 200	8 312	130	190	320	2 301—2 400	228	370	1 100	1 470
1 201—1 300	9 019	150	220	370	2 401—2 500	122	390	1 240	1 630
1 301—1 400	14 901	170	250	420	2 501—2 600	92	410	1 390	1 800
1 401—1 500	22 364	190	290	480	2 601—2 700	77	430	1 550	1 980
1 501—1 600	20 923	210	340	550	2 701—2 800	29	450	1 720	2 170
1 601—1 700	10 242	230	400	630	2 801—2 900	15	470	1 900	2 370
1 701—1 800	6 896	250	470	720	över 2 900	65	490 etc.	2 090	
1 801—1 900	4 571	270	550	820					

Vidare förordar beredningen, att under förut angiven tid en särskild skatt uttages *dels* för motorcyklar med bivagn — beträffande vilka fordonsskatten för närvarande utgår med 42 kronor — med 40 kronor och *dels* för övriga motorcyklar, vilkas tjänstevikt överstiger 75 kilogram, med, utöver den nuvarande skatten om 28 kronor, ytterligare 25 kronor, allt per år och fordon räknat.

b) En tilläggsskatt å bensin med 20 öre per liter förordas. Den sammanlagda skatten å bensin, som för närvarande utgör 18 öre per liter, skulle sålunda härigenom ökas till 38 öre per liter.

c) Samtidigt bör skatten å vissa för drivande av automobil använda brännolja höjas med 15 öre per liter eller alltså från 14 till 29 öre per liter.

Vad angår statsverkets ökade inkomster genom nu ifrågakvarande förslag beräknar beredningen,

att inkomsterna genom den särskilda fordonsskatten torde komma att uppgå till omkring 45 miljoner kronor per år räknat,

att inkomsterna genom tilläggsskatten å bensin — vid en årskonsumtion av 650 000 kubikmeter — komma att utgöra 130 miljoner kronor per år, samt

att statsverket genom skärpningen av skatten å vissa för drivande av automobil använda brännoljor kommer att tillföras ökade inkomster med omkring 3,5 miljoner kronor per år.

I anslutning till dessa förslag har beredningen ansett sig böra framhålla angelägenheten av att de ökade skatteintäkter, som uppkomma i följd av förslagets genomförande, tillgodoföras vägväsendet så snart det ekonomiska läget gör detta möjligt. Vidare vill beredningen framhålla att nu berörda förslag till skärpt beskattning tillstyrkts under uttrycklig förutsättning, att — om förslagen genomföres — någon s. k. utstampning av motorfordon icke kommer att äga rum, att de nu gällande förbuden mot s. k. söndagskörning upphävas och att vid en eventuell drivmedelsransonering drivmedel tilldelas alla slag av motorfordon efter skäliga grunder.

9) *Totalisatormedel.* Beredningen förordar sådan ändring i fråga om fördelningen av insatserna vid vadhållning medelst totalisator, att statsverket tillgodoföres — utöver den andel som enligt hittills gällande föreskrifter redovisats till statsverket — 20 procent av insatsernas totalbelopp. Statsverket skulle härigenom beredas en inkomstökning med omkring 13 miljoner kronor per år.

10) *Tipsmedel.* Beredningen föreslår, att avgiften för rätt att delta i s. k. tippningstävlan höjes med 5 öre eller alltså från 25 till 30 öre för varje rad. Denna extra avgift bör utan reducering tillfalla statsverket, som härigenom skulle erhålla en inkomstökning med omkring 10 miljoner kronor per år.

11) *Lotterimedel.* Enligt beredningens mening bör priset för lottsedel i svenska penninglotteriet aktiebolaget höjas från 10 till 12 kronor. Prisökningen bör helt tillkomma statsverket. Ökningen i statsverkets inkomster av lotterimedel skulle härigenom ökas med omkring 25 miljoner kronor per år.

Beträffande *tidpunkten för ikraftträdandet* av de utav beredningen föreslagna skatteskräpningarna har beredningen anfört att de ändringar, som i förteckningen behandlades i punkterna 1)–7) borde — om möjligt — träda i kraft den 1 februari 1948. Skärpningen i beskattning av bensin och brännoljor borde genomföras från och med den 1 mars samma år. Ändringarna i fråga om totalisatormedlen borde vidtagas från och med den 1 april 1948. Däremot syntes ändringarna i fråga om tipsmedlen och lotterimedlen icke kunna tillämpas förrän från och med juli 1948 såvitt anginge tipsmedlen samt från den 15 april 1948 beträffande lotterimedlen. Beredningen förutsatte att, i den mån de av beredningen förordade skatteskräpningarna icke redan från början begränsades med avseende å giltighetstiden, frågan om deras fortbestånd upptoges till omprövning redan vid 1949 års riksdag.

Vid beredningens skrivelse den 20 december 1947 ha fogats *särskilda yttranden* av beredningens ledamöter herrar Henriksson, Sandberg och Ohman. Dessa yttranden torde få såsom bilagor fogas vid detta protokoll (*Bilagor A—C*).

Departementschefen. Såsom framgår av den nu lämnade redogörelsen har 1947 års konsumtionsskatteberedning erhållit i uppdrag att närmare undersöka inom vilka områden en skärpt indirekt beskattning bör genomföras och att framlägga förslag i fråga om skattehöjningarnas storlek.

Till fullgörande av detta uppdrag har beredningen i sin förenämnda skrivelse den 20 december 1947 — jämte det beredningen framfört vissa mera allmänna synpunkter på den statliga beskattningen överhuvud taget — redovisat resultaten av sina dittills verkställda undersökningar beträffande möjligheterna att tillföra statsverket ökade inkomster genom en skärpt indirekt beskattning. Beredningens förslag är dock endast i vissa hänseenden enhälligt; i särskilda yttranden av tre av beredningens ledamöter ha sålunda avvikande meningar uttalats såväl beträffande det mera allmänna ståndpunktstagandet till frågan om en skärpt indirekt beskattning som beträffande de i skrivelsen framlagda detaljförslagen.

Vad angår de av beredningen (majoriteten) framlagda förslagen till skärpning i olika hänseenden av den indirekta beskattningen ha dessa förslag i beredningens skrivelse närmare behandlats under 11 olika punkter, däri beredningen angivit såväl sättet för skatteskarvningarnas genomförande som storleken av den skatt vilken, därest förslagen antagas, kan beräknas inflyta till statsverket. De varuområden eller skattetitlar, beträffande vilka beredningen förordar en skärpt beskattning, ävensom de av beredningen uppskattade inkomstökningarna framgå av följande tablå:

Varor eller skattetitlar.	Inkomstökning.
1. Tobaksvaror	50 milj. kr.
2. Spritdrycker	50 » »
3. Vin	6 » »
4. Maltdrycker	9 » »
5. Läskedrycker	7 » »
6. Nöjesskatt	25 » »
7. Varuskatt	
a) chokladvaror m. m.	30 » »
b) kemisk-tekniska preparat m. m.	3·5 » »
8. Beskattningen av motorfordon och drivmedel till dessa fordon	
a) skatt å personautomobiler	45 » »
b) bensinskatt	130 » »
c) skatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor	3·5 » »
9. Totalisatormedel	13 » »
10. Tipsmedel	10 » »
11. Lotterimedel	25 » »
	<hr/>
	Summa 407 milj. kr.

Enligt beredningens förslag skulle de under punkterna 1)—7) upptagna skatteskarvningarna träda i kraft den 1 februari 1948. Jämväl övriga skärpningar borde enligt beredningen träda i kraft under första halvåret 1948 eller senast under juli månad samma år.

För egen del har jag i de förut återgivna direktiven för utredningen berört de förhållanden, som för närvarande påkalla en överbalansering av budgeten genom nya statsinkomster, och de huvudsynpunkter som äro att

anlägga på frågan om sättet för uttagande av de nya inkomsterna. Vid anmälan tidigare i dag av finansplanen i statsverkspropositionen har jag ytterligare uppehållit mig vid frågorna om betydelsen för den samhällsekonomiska balansen av en inkomstökning av den storleksordning, varom här är fråga, och om inkomstökningens infogande i finansplanen. Jag har därvid beräknat, att den skärpta indirekta beskattningen skulle för budgetåret 1948/49 medföra en samlad inkomstsumma på omkring 500 miljoner kronor. Då jag vid prövningen av de nu förevarande, av beredningens majoritet framlagda detaljförslagen med därvid fogat utredningsmaterial funnit beredningens förslag lämpligt avvägda, anser jag mig i princip böra förorda att förslagen genomföras, dock med en viss jämkning beträffande totalisatormedlen. Samtidigt vill jag emellertid understryka, att de sålunda förordade skatteskärpningarna äro av tillfällig natur och åsyfta att åstadkomma den överbalansering av budgeten som i nuvarande läge måste anses ofrånkomlig. Frågan om skatteskärpningarnas fortbestånd torde med hänsyn härtill böra prövas av 1949 års riksdag.

Beträffande den närmare utformningen av de författningsförslag, vilka bliva erforderliga för skatteskärpningarnas genomförande, liksom beträffande redovisningen av beredningens utredningsmaterial har jag för avsikt att i förevarande sammanhang behandla endast de föreslagna skärpingarna i beskattningen av motorfordon och drivmedel till dylika fordon. Beredningens övriga detaljförslag torde jag få anmäla särskilt.

Beredningens förslag om skärpt beskattning av motorfordon och drivmedel till dylika fordon.

Enligt förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt skall för automobil eller släpvagn som, efter vad särskilt är stadgat, blivit här i riket registrerad, årligen erläggas skatt enligt i förordningen meddelade bestämmelser. För personautomobil utgår skatten — för år räknat — dels med en grundavgift av 70 kronor och dels därutöver med 20 kronor för varje påbörjat tal av 100 kilogram av automobilens tjänstevikt minskad med 900 kilogram. Skatten för motorecykel utan bivagn utgör 21 kronor, då motorecykelns tjänstevikt icke överstiger 75 kilogram, men eljest 28 kronor. För motorecykel med bivagn utgår skatt med 42 kronor. För automobil med ringar av annat ämne än mjuk kautschuk utgår skatten med 70 kronor för varje påbörjat tal av 100 kilogram av automobilens tjänstevikt. Nu berörda skattesatser ha tillämpats sedan den 1 januari 1946. (Jfr propositionen nr 352/1945, bevillningsutskottets utlåtande nr 62/1945 samt Sv. förf. saml. 1945: 735 och 739.)

Genom förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit infördes en särskild beskattning av bensin. Skatten å bensin — som ursprungligen utgick med 6 öre för liter och därefter successivt höjts — har sedan den 1 januari 1946 utgjort 18 öre för liter.

Enligt förordningen den 3 maj 1935 (nr 142) angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor skall för sådan petroleumprodukt (brännolja), som användes för drivande av automobil och för vilken icke utgår skatt enligt 1929 års förordning, erläggas särskild skatt. Sistnämnda skatt har sedan den 1 januari 1946 utgjort 14 öre för liter.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen för konsumtions-skatteberedningens skrivelse den 20 december 1947 har *beredningen* (majoriteten) förordat vissa skärpningar med avseende å beskattningen av motorfordon och drivmedel till dylika fordon. Beredningen har sålunda tillstyrkt, att en särskild skatt å *personautomobiler* skulle uttagas för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949; alternativt kunde emellertid enligt beredningen övervägas att införa denna särskilda skatt redan från och med den 1 april 1948. I fråga om den föreslagna skattens storlek hänvisas till den föregående framställningen (se tablån å s. 15). Beredningen har vidare föreslagit en särskild skatt för motorcyklar med bivagn å 40 kronor samt för övriga motorcyklar med högre tjänstevikt än 75 kilogram å 25 kronor. Beredningen har slutligen förordat, att en tilläggsskatt skulle utgå för bensen med 20 öre för liter och att skatten å vissa för drivande av automobil använda brännoljor skulle höjas med 15 öre för liter. Vidare har beredningen, på sätt förut berörts, uttalat, att statsverkets ökade inkomster genom de nu ifrågavarande skatteskräpningarna kunde beräknas till sammanlagt omkring 178,5 miljoner kronor för år. I anslutning härtill har beredningen framhållit, att dessa skatteintäkter borde tillgodoföras vägväsendet så snart det ekonomiska läget gjorde detta möjligt. Beredningen har därjämte understrukit, att sagda förslag tillstyrkts under uttrycklig förutsättning, att någon s. k. utstampning av motorfordon icke komme att ske, att gällande förbud mot söndagskörning upphävdes och att vid en eventuell drivmedelsransonering drivmedel tilldelades alla slag av motorfordon efter skäliga grunder. — Tre av beredningens ledamöter (herrar Henriksson, Sandberg och Öhman) ha i särskilda yttranden förklarat sig icke kunna biträda beredningens förslag i nu förevarande hänseenden.

Av en inom beredningen upprättad *promemoria*, vilken överlämnats till finansdepartementet, framgår bl. a. följande. I *Danmark* uttages för personautomobiler och motorcyklar, avsedda för personbefordran, en särskild omsättningsskatt; denna skatt utgår dock endast för nya fordon och uttages i samband med den första inregistreringen. Skatten utgår efter en progressiv skala med lägst 20 och högst 60 procent av fordonets värde; dock att skatten för droskautomobiler utgår efter en enhetlig skattesats av 15 procent. — Vidare utgår för bl. a. personautomobiler en årlig avgift med belopp mellan 10 och 25 kronor för varje 100 kilogram av automobilens egen vikt. För bensen, som i Danmark betingar ett detaljhandelspris av 58 öre för liter, utgår bensinskatt med 34 öre för liter.

I Norge uttages för budgetåret 1947/48 skatt å motorfordon med lägst 3 och högst 25 procent av fordonets värde. — För bensen, som i Norge betingar ett detaljhandelspris av 47 öre för liter, utgår bensinskatten med 22 öre för liter.

Departementschefen. Vad först angår frågan om skärpning av skatten å motorfordon torde jag få anmäla, att jag har för avsikt att senare i dag framlägga förslag om avveckling av den allmänna omsättningsskatten å personautomobiler och tyngre motorcyklar från och med den 1 juli 1948.

Enligt vad jag tidigare anfört förordar jag i princip beredningens förslag om införande av en särskild skatt å personautomobiler och sådana motorcyklar, som åsyftas i beredningens förut omnämnda skrivelse den 20 december 1947. Beträffande motorcyklar torde skatten dock icke böra drabba andra fordon än sådana som äro avsedda för personbefordran. Nu ifrågavarande skatt bör utgå redan från och med den 1 mars 1948 samt gälla under ett år eller alltså till utgången av februari 1949. Skatten torde, för år räknat, böra utgå med de i beredningens skrivelse föreslagna beloppen. Jag torde härutinnan endast få hänvisa till nyssnämnda skrivelse (se tablån å s. 15). Skatten bör för den angivna 12-månadersperioden inbetalas under första hälften av juli 1948. Skattskyldigheten bör åvila den som i automobilregistret är antecknad såsom fordonets ägare den 1 mars 1948 eller, i fråga om fordon som under 12-månadersperioden första gången registreras, den som därvid antecknas såsom fordonets ägare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de detaljföreskrifter rörande skattens inbetalning och redovisning, som bliva erforderliga.

I enlighet med vad jag tidigare anfört förordar jag därjämte, att en särskild tilläggsskatt å bensen om 20 öre för liter införes och att samtidigt härmed uttages en tilläggsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor med 15 öre för liter. Även dessa skatteskräpningar torde böra träda i kraft den 1 mars 1948. De synas lämpligen böra formellt erhålla giltighet tills vidare, varvid emellertid, på sätt förut anförts, bör förutsättas, att frågan om deras fortbestånd prövas av 1949 års riksdag.

I samband med skärpningen av drivmedelsbeskattningen bör en särskild lagerbeskattning genomföras.

I fråga om dispositionen av förenämnda skatteintäkter har beredningen ansett sig böra framhålla angelägenheten av att dessa ökade intäkter tillgodofördes vägväsendet så snart det ekonomiska läget gjorde detta möjligt. Till detta uttalande från beredningens sida kan jag ansluta mig. För närvarande bör intäktsökningen emellertid, i enlighet med vad i det föregående anförts och även vid anmälan av inkomstberäkningen i statsverkspropositionen framhållits, icke tagas i anspråk för utgifter för vägväsendet.

I skrivelsen den 20 december 1947 har beredningen vidare anfört, att förslaget om en skärpt fordons- och drivmedelsbeskattning tillstyrktes endast under vissa förutsättningar, nämligen att någon utstampning av motorfordon icke ägde rum, att förbudet mot söndagskörning upphävdes och

att vid en eventuell ransonering drivmedel tilldelades alla slag av motorfordon efter skäligen grunder. I anledning härav vill jag erinra om att det föreliggande förslaget om skäpning i beskattningen av motorfordon och drivmedel till dylika fordon är avsett att tjäna dubbla syften; å ena sidan ingår förslaget såsom ett led i strävandena att åstadkomma ett budgetöverskott, som håller nere köpkraften, och å andra sidan åsyftar förslaget om skärpning av drivmedelsbeskattningen att åstadkomma en minskning av förbrukningen av drivmedel och därigenom en besparing av utländsk valuta. I sistnämnda hänseende syftar den föreslagna skattehöjningen sålunda till att söka undvika eljest nödvändiga åtgärder av annat slag till minskning av bensinförbrukningen.

Departementschefens hemställan.

I enlighet med vad i det föregående anförts rörande beredningens förslag om skärpt beskattning av motorfordon och drivmedel till dylika fordon ha inom finansdepartementet upprättats förslag till

- 1) *förordning om särskild automobils katt;*
- 2) *förordning om tilläggsskatt å bensin;*
- 3) *förordning om tillfällig skatt å bensin, som finnes i riket den 1 mars 1948; samt*
- 4) *förordning om tilläggsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor.*

Föredragande departementschefen hemställer, att nämnda fyra författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Carl Olov Sommar.

Särskilt yttrande

av herr Henriksson.

I sin skrivelse till Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet har beredningens majoritet — under återopande av beredningens direktiv — avböjt att uttala sig om finansministerns förslag till disposition av de genom en ökad indirekt beskattning indragna penningmedlen. För min del kan jag förorda den ifrågasatta skatteökningen endast under den bestämda förutsättningen, att den härigenom indragna köpkraften i verklig mening steriliseras. Då jag sålunda icke kunnat ansluta mig till majoritetens skrivelse, vill jag såsom motivering för mitt ståndpunktstagande anföra följande.

Tanken på en ökad indirekt beskattning har vunnit anslutning därför att man i en sådan sett ett av medlen till återställande av den samhälls-ekonomiska balansen. Självklart är, att denna metod att åstadkomma sterilisering av köpkraft icke isolerad leder till avsedda resultat. Ett uttalande härom av envoyén Dag Hammarskjöld återfinnes i inkomstbilagans bilag D till 1946 års statsverksproposition. Herr Hammarskjöld anför där: »Skulle den totala efterfrågan i samhället tendera att överstiga produktionsmöjligheterna, ger budgeten alltså i praktiken knappast möjligheter att neutralisera en sådan tendens.» Metoden måste användas som ett led i en hela fältet omfattande politik. Detta antydes även av finansministern i hans uttalande till statsrådsprotokollet den 28 november 1947, men något fullständigt, auktoritativt angivande av denna politikens innehåll har ännu icke lämnats.

Då fråga nu är om en av penningpolitiska skäl betingad ökning av den indirekta beskattningen, bör såsom en första förutsättning angivas, att skatteökningen är av tillfällig karaktär och icke bör bestå längre än förutsättningarna för dess införande. Detta bör klart sägas ut, då skatteförslagen framläggas. Syftet med de föreslagna skatteökningarna kan således icke vara att bereda utrymme för ytterligare statsutgifter. Tvärtom är sträng återhållsamhet med statens utgifter i nuvarande läge primärt nödvändig.

I sitt uttalande till statsrådsprotokollet den 28 november 1947 säger finansministern: »Skatteskärpningarna borde täcka utgifterna på kapitalbudgeten. Detta skulle innebära, att under nästa budgetår, någon statlig nyupplåning icke skulle behöva ifrågakomma, utan även investeringarna finansieras genom skatteintäkter.» Om de genom skatteökningarna erhållna intäkterna skulle komma att disponeras på av finansministern här angivna sätt, har man icke uppnått den penningpolitiska effekt, varmed man motiverat skatteökningarnas genomförande. Den totala köpkraften kan icke minskas, om statens investeringar täckas genom skattemedel *i stället för* genom anlåtande av verkligt nysparande. Nu mer än någonsin kräver läget, att statens investeringar finansieras genom uppsamlande av verkligt nysparande.

För min del kan jag sålunda förorda en ökning av den indirekta beskattningen *endast under den förutsättningen, att därigenom indragen köp-*

kraft i verklig mening steriliseras, d. v. s. att medlen avsättas på något slag av »spärrkonto», samt att utgifterna på kapitalbudgeten täckas genom upplåning i sådana former att främst köpkraft, som eljest skulle inriktas på konsumtion, tages i anspråk.

Under den här angivna förutsättningen bortfaller också i kapitalbudgeten angiven slutsumma, 500 miljoner kronor, såsom en bestämd riktpunkt för skatteökningarnas storlek. Dessa kunna avvägas med större hänsynstagande till sina verkningar ur produktionshämmande och konsumtionsbegränsande synpunkter. Det bör nämligen beaktas, att i den mån en hög skattebelastning av viss vara avskräcker från konsumtion, en mot konsumtionsbegränsningen svarande köpkraft inriktas mot andra konsumtionsområden och kan på dessa ytterligare försämra balansen.

Under beaktande av motiven för här ifrågavarande beskattning och i syfte att undvika de svårbedömbara snedverkningarna av en »punktbeskattning», har jag inom beredningen framfört tanken på en lågprocentig, i verklig mening allmän omsättningsskatt. En sådan skatt på förslagsvis 2 % utan undantag skulle vara lätt att kontrollera, lätt att handhava och torde kunna inbringa c:a 300 miljoner kronor. De, som skulle betungas med skattens uppbärande, borde kunna få ersättning för sitt arbete och sina kostnader. Såsom komplettering av denna skatt kunde måttliga höjningar vidtagas på beskattningen av sprit, tobak, nöjen och spel.

Förutsättningen för denna tankes realiserande är dock anslutningen från de stora politiska partierna. Det har inom beredningen konstaterats, att denna förutsättning för närvarande icke finnes.

Efter detta konstaterande och med samma motiv, som nyss anfördes, framförde jag till övervägande frågan om en likaledes lågprocentig varus katt i produktionsstadiet, varvid livsmedelsområdet skulle undantagas. Otvivelaktigt skulle dock en sådan skatt erbjuda flera svårigheter vid konstruktionen. Beredningen har icke ansett det möjligt, att under den tid, som tillmätts för dess arbete, upptaga denna lösning till närmare prövning, vilket är att beklaga.

I detta läge har ingen annan utväg stått till buds än att tillgripa uteslutande specialskatter. Dessa kunna visserligen ge betydande inkomster, men — såsom förut framhållits — deras sidoverkningar äro svåröverskådliga och deras effekt ur inflationshämmande synpunkt torde bli betydligt mindre än mera allmänna lågprocentiga skatter.

Det kan i här förevarande sammanhang icke vara lämpligt att på beskattningens utformning lägga andra än ekonomiska och penningpolitiska synpunkter. Vid mitt ställningstagande till de olika skatteförslagen har jag därtill ansett mig böra taga hänsyn till befarade, olämpliga biverkningar i den mån dessa varit möjliga att bedöma med hänsyn till det knapphändiga utredningsmaterial och den anmärkningsvärt korta tid, som stått beredningen till buds. Två huvudsynpunkter ha härvid för mig varit vägledande, nämligen:

1. Skattebelastningen bör icke medföra några väsentligare strukturförändringar i konsumtionen och därmed i produktionen.

2. Skattehöjningarna böra drabba »köpkraften», d. v. s. konsumtionen, men få däremot icke bli en hämmande belastning på produktion eller distribution.

Från dessa utgångspunkter har jag icke kunnat ansluta mig till de förslag, som av beredningens majoritet förordats under här nedan redovisade rubriker.

Spritdrycker: Enligt av kontrollstyrelsen lämnade uppgifter har försäljningen av spritdrycker under år 1947 påverkats av flera irrationella

faktorer, varigenom ett bedömande av konsumtionsutvecklingens tendens omöjliggjorts. Uppenbart är att en ytterligare höjning av spritdrycksbeskattningen medför en konsumtionsminskning, vars relativa storlek ökas för varje enhet skatten höjes. Det är icke beredningens uppgift att av nykterhetspolitiska skäl trycka ned konsumtionen av spritdrycker genom en alltför hård beskattning. Avvägningen bör göras sådan, att största skatteintäkt erhålles utan större rubbning av konsumtionen. Av dessa skäl kan jag icke tillstyrka en större ökning av omsättningsskattens grundbelopp än med 1 krona, sålunda från 7 kronor till 8 kronor för liter. Enligt kontrollstyrelsens beräkning medför denna skattehöjning en inkomstökning av 30 miljoner kronor. Det bör anmärkas, att majoritetens förslag om 2 kronors skattehöjning enligt kontrollstyrelsens första beräkning endast skulle medföra en inkomstökning av 40 miljoner kronor, men sedermera uppräknats till 50 miljoner kronor.

Vin: Från kontrollstyrelsens sida har tillrätts försiktighet vid skattebelastningen av vin med hänsyn till denna varas priskänslighet. De skäl jag åberopat i fråga om beskattningen av spritdrycker böra sålunda i högre grad tala för en måttligare skatteökning på vinet än den beredningens majoritet föreslagit. För att kunna bedöma frågan har jag begärt att få en beräkning av inkomstökning och konsumtionsminskning för alternativa höjningar av minimiavgiften med 90 öre och med 1 krona 20 öre per liter vid 50 respektive 60 procents omsättningsskatt. Jag anser mig icke kunna tillstyrka en höjning av omsättningsskattens procentsats, men däremot en höjning av minimiavgiften med 1 krona 20 öre för liter. En sådan skattehöjning skulle enligt kontrollstyrelsens beräkning medföra en inkomstökning av omkring 4 miljoner kronor.

Varuskatten:

a) *Choklad- och konfityrvaror:* Enligt vad jag inhämtat och meddelat beredningen, har inköspriset på råvaran för chokladdtillverkningen stigit så kraftigt, att det torde komma att medföra en prisstegring av 15 % på färdigprodukten. Detta förhållande borde närmare ha undersökts, innan beredningen fattade sitt beslut. Då choklad- och konfektyrvaror redan nu äro hårt beskattade — 40 % av tillverkningsvärdet — måste en ytterligare höjning av skatten med 20 % utöver nyssnämnda prisstegring anses betänklig. Jag kan därför endast med tvekan tillstyrka en skattehöjning av 10 %. Beräknad på ett 15 % högre varuvärde torde en skatt av 50 % medföra en inkomstökning av minst samma storleksordning, som den beredningens majoritet beräknat med utgångspunkt från 60 % skatt.

Motorfordon och drivmedel till dessa: Redan av principiella skäl måste det väcka betänkligheter att i här förevarande sammanhang öka skattebelastningen på motortrafiken. En sådan beskattning träffar nämligen icke »överskottsköpkraften» annat än i mycket ringa mån. Däremot kommer den att direkt belasta produktionens och distributionens transportkostnader. Om det därtill blir fråga om skattehöjningar av så anmärkningsvärd storleksordning, som beredningens majoritet föreslagit, måste verkningarna bli direkt skadliga.

Jag har inom beredningen förklarat mig villig att positivt pröva frågan om en viss höjning av skatten på drivmedel och i detta syfte föreslagit, att beredningens ståndpunktstagande skulle få anstå, tills dess utredning verkställdes om olika skattehöjningars verkningar på kostnader och priser inom näringslivet. Detta förslag har emellertid avböjts av beredningens majoritet. Under sådana förhållanden har jag icke kunnat taga ett positivt förslag på mitt ansvar utan har inom beredningen yrkat avslag på förslaget i dess helhet.

Det främsta argument, som framförts mot en lågprocentig allmän omsättningsskatt utan undantag, har varit, att en dylik skatt skulle drabba oundgängliga livsmedel. Transportkostnaderna torde på livsmedelsområdet spela en betydande roll i kalkylen. Det har icke utretts, huruvida icke den av beredningens majoritet föreslagna skatteökningen på motortrafiken kan komma att medföra lika stor eller högre belastning på vissa livsmedel som en 2-procentig allmän omsättningsskatt.

De av mig hittills tillstyrkta skattehöjningarna torde kunna beräknas inbringa ett belopp, som med omkring 200 miljoner understiger majoritetens beräknade belopp. Under den förutsättning, som jag inledningsvis angivit, måste dock mitt förslag få en större inflationshämmande verkan.

Särskilt yttrande

av herr Sandberg.

Beredningens uppdrag har enligt direktiven begränsats till att pröva vissa förslag om höjning av den indirekta beskattningen på i huvudsak mera umbärliga varor i syfte att därigenom åstadkomma en uppsugning och sterilisering av köpkraft genom en överbalansering av budgeten. Beredningen har fått sig förelagda en rad i finansdepartementet förarbetade förslag. Den tid som stått till förfogande för beredningens arbete har emellertid varit mycket kort.

På grund därav och med hänsyn till begränsningen i beredningens uppdrag har några verkliga överväganden rörande det samlade behovet av ökade skatteintäkter ej kunnat äga rum. Enligt min mening hade beredningen därför bort begränsa sig till sådana förslag om skatter och skattehöjningar, som den funnit sannolikt under alla omständigheter böra ingå som ett led i den av inflationsfaran betingade skattepolitiken. Jag har också av hittills behandlade förslag av denna art biträtt skattehöjningar, vilka tillsammans beräknas medföra en ökad skatteintäkt på närmare 230 miljoner kronor.

Frågan om höjning av skatten på motorfordon och drivmedel till dessa fordon är emellertid av den beskaffenhet att den svårigen kan inordnas i nämnda grupp. För ett ståndpunktstagande i denna sak fordras en vidare överblick över det statsfinansiella läget och verkningarna av de ifrågasatta skattehöjningarna än som varit beredningen möjligt att åstadkomma.

En kraftig höjning av skatten på motorfordon och drivmedel till dessa fordon får uppenbarligen allvarliga återverkningar på produktionen och på prispbildningen på varor och tjänster. För hela näringslivet spelar ju transportmöjligheterna och kostnaderna för dessa en stor roll. Motortrafiken kan icke hänföras till mera umbärliga ting. Även trafiken med personbilar kan till största delen anses vara nyttotrafik.

En skärpning av här ifrågasatt beskattning blir särskilt kännbar i de delar av vårt land där långa avstånd redan förut medföra dyra transporter, och där istället behovet av förbättrade kommunikationer är starkt framträdande.

Jag har därför ansett att det är tveksamt huruvida och i vilken mån en höjning av skatten på motortrafiken bör ske. Ett ståndpunktstagande är i alla händelser icke möjligt innan frågan gjorts till föremål för en grundligare utredning än beredningen kunnat åstadkomma på den mycket korta tid den haft till sitt förfogande. Dessutom bör frågan prövas mot bakgrunden av vad vårt ekonomiska läge i dess helhet kan kräva och i sammanhang med hela budgetplanen i övrigt. Det torde därför vara riktigast att denna sak får undersökas då budgetplanen framlagts och hela den samlade politik som regeringen kommer att föreslå kan överblickas.

Ett uttalande om hur stort belopp som sammanlagt kan åstadkommas genom olika ifrågasatta höjningar av de indirekta skatterna synes mig icke nu kunna eller böra göras.

På grund av det anförda har jag yrkat att beredningen icke nu bort taga ställning till frågan om höjd beskattning på motorfordon och drivmedel till dessa fordon.

Bilaga C.

Särskilt yttrande

av herr Öhman.

I nuvarande läge, som karakteriseras av en särpräglad högkonjunktur med stor produktionsvolym och full sysselsättning, har jag inga invändningar att göra mot finansdepartementets strävanden att åstadkomma en överbalansering av driftbudgeten. Detta dock under den uttryckliga förutsättningen att överbalanseringen sker utan prisstegringar, utan sänkning av levnadsstandarden för folkets breda lager och utan att den sociala reformpolitiken åsidosättes eller redan beslutade reformer uppskjutas.

Den av beredningen förordade skärpningen av den indirekta beskattningen, som ett led i strävandena att överbalansera budgeten, verkar emellertid i prisfördyrande riktning och medför en standardsänkning för arbetarna, flertalet bönder och tjänstemän, varför jag inte kunnat ansluta mig till beredningens förslag. Skälen härför redovisas här nedan:

Höjning av tobaksskatten fördyrar en vara som ingår i flertalet medborgares dagliga konsumtion. En ytterligare höjning av skatten på sprit, vin och maltdrycker verkar likaledes i standardsänkande riktning för stora medborgargrupper. Någon nykterhetsvårdande betydelse kan de föreslagna skatteskräpningarna under angivna förutsättningar inte medföra, då det förutsättes att konsumtionen i huvudsak skall hållas på nuvarande nivå. Motsatsen blir snarare fallet genom att statens finanser i allt högre grad göras beroende av att medborgarna konsumerar ett bestämt kvantum alkohol per månad och år.

Skattehöjning på biografbiljetter kommer huvudsakligen att drabba de mindre inkomsttagarna och måste betraktas som en statsmakternas åtgärd i syfte att fördyra det praktiskt taget enda offentliga nöje, som står de breda befolkningsskikten till buds.

Skattehöjningen på läskedrycker, choklad och konfektyrvaror drabbar särskilt de stora barnfamiljerna och motverkar de åtgärder som statsmakterna i andra sammanhang vidtagit i syfte att underlätta försörjningsördan för dessa.

Skattehöjningen på motorfordon och drivmedel för dessa kommer att slå igenom i höjda priser på så mångskiftande varuslag att en allmän prisstegring blir resultatet, för såväl livsmedel som andra konsumtionsvaror.

Om de av beredningen förordade skatterna skall anses motsvara direktivens krav, att de skall »beröra konsumtionen inom olika samhällsgrupper», bör det påpekan det göras att de konstruerats så att miljonären för samma varukvantitet inte behöver betala mera än den fattige arbetaren.

Vill man verkligen sterilisera det inflationsfrämjande köpkraftsöverskottet är det lämpligast att införa engångsskatt på förmögenheter över 40 000 kronor, i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som ställdes i motionerna nr 289 i I kammaren och nr 433 i II kammaren vid 1947 års riksdag.

Därigenom skulle inte bara det inflationsfrämjande köpkraftsöverskottet elimineras utan även statskassan tillföres närmare 1,5 miljarder kronor, vilket innebär en nära tre gånger så stor överbalansering av budgeten som finansdepartementet velat åstadkomma genom den förordade skärpningen av den indirekta beskattningen.